

กฎหมายล้มละลาย

การบรรยายครั้งที่ ๑๔

โดย อาจารย์ ดร.กนก จุลมนต์

ผู้พิพากษาศาลชั้นต้นประจำสำนักประธานศาลฎีกา

วันจันทร์ที่ ๔ มีนาคม ๒๕๖๗

ณ เนติบัณฑิตยสภา

เรื่องที่น่าสนใจในการเตรียมตัวสอบ สมัย ๗๖

๑. การฟ้องลูกหนี้ให้ล้มละลาย (หมวด ๑)
๒. การขอให้ล้มละลายในกรณีอื่น (หมวด ๓)
๓. การจัดการทรัพย์สินและกิจการของลูกหนี้
๔. การประนอมหนี้หลังล้มละลาย
๕. การขอรับชำระหนี้ของเจ้าหนี้มีประกัน
๖. การตรวจคำขอรับชำระหนี้และการสอบสวนคำขอรับชำระหนี้

๑. หลักเกณฑ์การฟ้องคดีล้มละลายของเจ้าหนี้ไม่มีประกัน

(หนังสือฯ หน้า ๗ ถึง ๘, ๑๕ และ ๒๒ ถึง ๒๓)

คำพิพากษาฎีกาที่ ๒๘๓๖/๒๕๖๐

ภายหลังจากศาลมีคำพิพากษาแล้ว จำเลยไม่ชำระหนี้ตามคำพิพากษา โจทก์นำเจ้าพนักงานบังคับคดียึดทรัพย์จำนองออกขายทอดตลาดได้เงินไม่พอชำระหนี้ โจทก์ได้สืบหาทรัพย์สินอื่นของจำเลยแล้วไม่พบว่าจำเลยมีทรัพย์สินอื่นใดที่จะพึงยึดมาชำระหนี้ได้อีก กรณีจึงต้องด้วยข้อสันนิษฐานว่าจำเลยมีหนี้สินล้นพ้นตัวตาม ม. ๘ (๕) จำเลยมีหน้าที่ต้องนำสืบหักล้างข้อสันนิษฐานของกฎหมายดังกล่าวว่าจำเลยไม่ได้มีหนี้สินล้นพ้นตัว

ฎ. ๖๖๐๕/๖๐ ก่อนฟ้องคดีนี้ โจทก์มีหนังสือทวงถามให้จำเลยชำระหนี้ โดยส่งทางไปรษณีย์ไปยังภูมิลำเนาของจำเลยสองครั้ง ครั้งที่สองไปรษณีย์กลับนำส่งให้แก่จำเลยไม่ได้ โดยระบุว่าไม่มารับภายในกำหนด ถือได้ว่าจำเลยได้รับหนังสือทวงถามให้ชำระหนี้ครั้งที่สองด้วยแล้ว ม. ๘(๕)

ฎ.๕๑๔/๕๕ จำเลยต้องผูกพันในผลของคำพิพากษาศาลแพ่ง โดยไม่จำต้องรอให้คดีถึงที่สุดตาม ป.วิ.พ. ม. ๑๔๕ มูลหนี้ตามคำพิพากษาเป็นหนี้ที่อาจกำหนดจำนวนได้โดยแน่นอน

คำพิพากษาฎีกาที่ ๒๘๓๖/๒๕๖๐, *๔๓๓/๒๕๖๖*

ภายหลังจากศาลมีคำพิพากษาแล้ว จำเลยไม่ชำระหนี้ตามคำพิพากษา โจทก์นำเจ้าพนักงานบังคับคดียึดทรัพย์จำนองออกขายทอดตลาดได้เงินไม่พอชำระหนี้ โจทก์ได้สืบหาทรัพย์สินอื่นของจำเลยแล้วไม่พบว่าจำเลยมีทรัพย์สินอื่นใดที่จะพึงยึดมาชำระหนี้ได้อีก กรณีจึงต้องด้วยข้อสันนิษฐานว่าจำเลยมีหนี้สินล้นพ้นตัวตาม ม. ๘ (๕) จำเลยมีหน้าที่ต้องนำสืบหักล้างข้อสันนิษฐานของกฎหมายดังกล่าวว่าจำเลยไม่ได้มีหนี้สินล้นพ้นตัว

คำพิพากษาฎีกาที่ ๕๔๐/๒๕๖๖

หนี้ค่าซ่อมแซมความเสียหายจากการใช้สอยทรัพย์สินที่เช่า ซึ่ง โจทก์เสีย
ค่าใช้จ่ายในการซ่อมแซมตามสำเนาใบแจ้งหนี้มีใช้หนี้ค่าเสียหายจากการ
ผิดสัญญาหรือหนี้ละเมิดที่กฎหมายให้อำนาจแก่ศาลเป็นผู้กำหนดคดีใช้
ตาม ป.พ.พ. ม.๒๒๒ และ ๔๓๘ อันทำให้หนี้นั้นเป็นหนี้ที่ไม่อาจ
กำหนดจำนวนได้โดยแน่นอน ประกอบกับจำเลยไม่โต้แย้งว่ามีได้เป็น
หนี้โจทก์เช่นนี้ ฟังได้ว่าหนี้ค่าซ่อมแซมความเสียหายตามสำเนาใบแจ้ง
หนี้ของจก.เป็นหนี้ที่อาจกำหนดจำนวนได้โดยแน่นอน โดยหากจำต้องรอ
ให้ศาลในคดีแพ่งพิพากษากำหนดจำนวนหนี้จนคดีถึงที่สุดแล้วนำมาฟ้อง
คดีล้มละลายไม่ โจทก์ย่อมมีสิทธินำหนี้ค่าซ่อมแซมความเสียหายจากการ
ใช้สอยทรัพย์สินที่เช่าคำนวณรวมกับหนี้อื่นที่จำเลยเป็นหนี้โจทก์มาฟ้อง
ขอให้จำเลยล้มละลายได้

๒. การขอให้ล้มละลายในกรณีอื่น: ในกรณีลูกหนี้เป็นนิติบุคคล (หน้า ๓๔-๓๕)

ผู้ชำระบัญชีขอให้นิติบุคคลล้มละลาย (ม. ๘๘)

ฎ. ๑๑๓๒/๒๕๒๑

การที่ผู้ชำระบัญชียื่นคำร้องขอให้นิติบุคคลล้มละลายตาม ม. ๘๘ นั้น ไม่จำกัดว่าลูกหนี้มีทรัพย์สินไม่พอกับหนี้สินเป็นจำนวนมากน้อยเท่าใด

ฎ. ๑๑๓๒/๒๕๒๑

- ตามบทบัญญัติของ ม. ๘๕ มีประเด็นให้พิจารณาเพียงว่า ผู้ถูกขอให้ล้มละลายตามห้างเป็นหุ้นส่วนไม่จำกัดความรับผิดชอบหรือไม่เท่านั้น โดยบุคคลดังกล่าวไม่มีอำนาจต่อผู้คดีหรือนำสืบว่าตนมีทรัพย์สินที่จะชำระหนี้ของห้างหรือมิใช่เป็นผู้มีหนี้สินส่วนตัว
- โจทก์ไม่ต้องนำสืบว่าจำเลยที่ ๒ หุ้นส่วนผู้จัดการมีหนี้สินส่วนตัว และจำเลยที่ ๒ ก็ไม่มีอำนาจต่อผู้คดีหรือนำสืบว่าตนมีทรัพย์สินพอที่จะชำระหนี้ของห้างหรือมิใช่เป็นผู้มีหนี้สินส่วนตัว (๒๔๕๘/๕๕ และ ๔๔๓๑/๖๐)

๓.การจัดการทรัพย์สินและกิจกรรมของลูกหนี้

๓.๑ ห้ามมิให้ลูกหนี้ที่ถูกพิทักษ์ทรัพย์กระทำการใดๆ เกี่ยวกับทรัพย์สินหรือกิจกรรมของตน

๓.๒ จ.พ.ท. แต่ผู้เดียวมีอำนาจจัดการทรัพย์สินและกิจกรรมของลูกหนี้

๓.๓ การดำเนินคดีแทนลูกหนี้

ฎีกา ๔๑๘๑/๒๕๖๕ (ม.๒๒ (๒) + ๒๕)

ภายหลังจำเลยถูกพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาด จำเลยยื่นคำร้องขอให้ศาลชั้นต้นเพิกถอนคำสั่งงดการบังคับคดีของศาลจังหวัดพัทธยาและอุทธรณ์คำสั่งศาลชั้นต้น เป็นการดำเนินกระบวนการพิจารณาที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายรวมทั้งคำสั่งต่างๆ ของศาลชั้นต้นอันสืบเนื่องมาจากการดำเนินกระบวนการพิจารณานั้น แม้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์จะยื่นคำร้องขอเข้าว่าคดีแทนจำเลยและขอให้พิจารณาคดีต่อไปก็หาทำให้กลับเป็นการดำเนินกระบวนการพิจารณาที่ชอบด้วยกฎหมายในภายหลังไม่

คำพิพากษาฎีกาที่ ๓๓๓/๒๕๖๖

ภายหลังศาลล้มละลายกลางมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ของจำเลยที่ ๑ เด็ดขาด ศาลชั้นต้นยังคงดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีนี้ซึ่งเป็นคดีที่ผู้ร้องทั้งสอง ขอให้เพิกถอนหมายบังคับคดี เพิกถอนการยึด และเพิกถอนการขายทอดตลาดที่ดินของจำเลยที่ ๑ อันเป็นคดีแพ่งเกี่ยวกับทรัพย์สินของจำเลยที่ ๑ ต่อไปจนกระทั่งศาลชั้นต้นและศาลอุทธรณ์มีคำสั่งและคำพิพากษาลำดับ โดยจำเลยที่ ๑ ไม่มีอำนาจดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีนี้ได้อีกต่อไป การดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีนี้ในศาลชั้นต้นนับแต่วันที่ศาลล้มละลายกลางมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ของจำเลยที่ ๑ เด็ดขาด รวมถึงคำพิพากษาศาลอุทธรณ์ เป็นการดำเนินกระบวนการพิจารณาที่ไม่ชอบด้วย พรบ.ล้มละลาย มาตรา ๒๒ และ ๒๕

๔. การประนอมหนี้ภายหลังล้มละลาย

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๔๖๘/๒๕๖๔ ผู้ร้องในฐานะเจ้าหนี้รายที่ ๑๕๐, ๓๕๓, และ ๓๕๔ ซึ่งเป็นเจ้าหนี้มีประกันเหนือที่ดินกรรมสิทธิ์ของจำเลยที่ ๒ ได้ยื่นคำขอรับชำระหนี้ โดยขอให้ผู้คัดค้านขายทอดตลาดทรัพย์หลักประกันแล้ว ตามม.๘๖ (๓) การที่จำเลยที่ ๒ เสนอคำขอประนอมหนี้ โดยขอชำระเงิน ๕๕๐ ล้านบาท เพื่อไถ่ถอนจำนองทรัพย์หลักประกันจากผู้ร้องและให้คืนโฉนดที่ดินแก่จำเลยที่ ๒ แล้วขอให้ผู้คัดค้านถอนการยึดทรัพย์หลักประกัน ทั้งที่ผู้ร้องขอรับชำระหนี้สำหรับเจ้าหนี้รายที่ ๑๕๐ เป็นเงิน ๑๗๔ ล้านบาท เศษ เจ้าหนี้รายที่ ๓๕๓ เป็นเงิน ๑๘๒ ล้านบาท เศษ และเจ้าหนี้รายที่ ๑๕๔ มีสิทธิได้รับชำระหนี้ตามคำพิพากษาศาลฎีกาเป็นเงิน ๗๐๑ ล้านบาท เศษ...

และผู้ร้องในฐานะเจ้าหนี้มีประกันอันมีบุริมสิทธิเหนือทรัพย์สินหลักประกัน
ก่อนเจ้าหนี้อื่นได้ใช้สิทธิเลือกที่จะให้ผู้คัดค้านจัดการกับทรัพย์สิน
หลักประกันของผู้ร้องด้วยวิธีให้ผู้คัดค้านขายทอดตลาดทรัพย์สิน
หลักประกันแล้วขอรับชำระหนี้สำหรับจำนวนที่ยังขาดอยู่ตามม.๕๖ (๓)
คำขอประนอมหนี้ภายหลังล้มละลายของจำเลยที่ ๒ ที่ขอไถ่ถอนทรัพย์สิน
หลักประกันของผู้ร้องโดยที่จำเลยที่ ๒ กำหนดราคาไถ่ถอนทรัพย์สิน
หลักประกันเองซึ่งผู้ร้องไม่ยินยอมด้วย จึงเป็นคำขอประนอมหนี้ที่
กระทบสิทธิของผู้ร้องในฐานะเจ้าหนี้มีประกัน อันเป็นคำขอประนอมหนี้
ที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย...

และผู้คัดค้านไม่อาจดำเนินการจัดประชุมเพื่อเสนอให้ที่ประชุมเจ้าหน้าที่
ลงมติเพื่อพิจารณาคำขอประนอมหนี้ภายหลังจากล้มละลายของจำเลยที่ ๒
ดังกล่าวได้ การจัดประชุมเจ้าหน้าที่ครั้งอื่นเมื่อวันที่ ๑๗ ตุลาคม ๒๕๖๑
เพื่อพิจารณาคำขอประนอมหนี้ภายหลังจากล้มละลายของจำเลยที่ ๒ ของผู้
คัดค้านจึงกระทำโดยมิชอบ